

Armando, de onnavolgbare

Hij charmeert, hij verwekt enthousiasme, hij wordt bewonderd. Hij is de kunstenaar Armando, opgegroeid in Amersfoort, 69 jaar geleden geboren in Amsterdam, woonachtig in Berlijn.

Armando en Amersfoort hebben een verbond sinds 1993, toen in de stad het Armandofestival werd gehouden. Een jaar later kwam de ladder op de hoek van de Laan 1914 en de Leusderweg, vlakbij het 'schuldige landschap' dat zo'n grote rol speelt in het oeuvre van de kunstenaar. Als bekroning op het verbond komt koningin Beatrix 8 december naar Amersfoort om het Armandomuseum te openen.

De kunst van Armando heeft ruimte nodig. Een beeld kan hem niet groot genoeg zijn, zijn schilderijen verlangen een flinke muur. Alleen met woorden is deze veelzijdigste van de naoorlogse kunstenaars wat zuiniger. Zie Herenleed, het legendarische tv-programma van Armando, Cherry Duyns en Johnny van Doorn. Karige zinnen klinken daar, begeleid door minieme bewegingen, omlijst door een kaal duinlandschap.

De kunstenaar is gefascineerd door Het Boze, maar zoekt de wortel van het kwaad niet in de mensen. Als er al schuldigen zijn aan te wijzen, moet de vinger worden gericht op de bomen en het landschap. Zij verroerden zich niet terwijl er de verschrikkelijkste dingen gebeurden, getuigt Armando uit eigen ervaring. Hij was erbij rond de hekken van Kamp Amersfoort, het doorgangshuis naar de concentratiekampen in het Duitse achterland.

De ervaringen van de puber Armando, gefascineerd zwerfend in het schuldige landschap, zijn het centrale thema in zijn artistieke werk. Dat roept, zoals het hoort in de kunsten, afschuw én bewondering op. Zij die er niet voor vallen, vinden zijn kunst op z'n minst onnavolgbaar. Tegenstanders kunnen er niet omheen dat Armando namens Nederland exposeerde op de Biënnale 1984, dat zijn werk te vinden is in toonaangevende musea en dat zijn poëzie zelfs herdrukken beleeft. Anderzijds heeft één roman van Harry Mulisch al een hogere oplage dan alle teksten van Armando bij elkaar, zijn de schilderijen van Karel Appel een stuk duurder en ziet een beeld van Marte Röling er veel gelijker uit.

Amersfoort heeft het oordeel geveld over de beroemdste tiener die de stad voortbracht. De Elleboogkerk aan de Langegracht is voortaan hét centrum voor Armando en zijn werk. Net als Vincent van Gogh, Louis Couperus, Rien Poortvliet, Anton Pieck en Jopie Huisman heeft Armando een museum.

Meer daarover in deze UIT-bijlage.

Verschenen in de Amersfoortse Courant, 2 december 1998